Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 538/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vakuutuslääkärijärjestelmän lakimuutosten arvioinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jari Ronkaisen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 538/2021 vp:

> Miten hallitus aikoo seurata ja arvioida vakuutuslääkärijärjestelmää koskeneiden lakimuutosten vaikutuksia ja
>
> aikooko hallitus tarvittaessa tehdä uuden lakiesityksen eduskunnan toteamien epäkohtien korjaamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kirjallisessa kysymyksessä viitataan työeläke- ja työtapaturmayhtiöitä ja Kelaa koskeviin lakimuutoksiin, joilla lakeihin kirjattiin vaatimus lääketieteellisen arvion laatimisesta selkeää kieltä ja yleisesti tunnettuja käsitteitä käyttäen. Samassa yhteydessä korvausasian käsittelyyn osallistuvan asiantuntijalääkärin on vahvistettava tekemänsä lääketieteellinen arvio sanoin "käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta". 1.7.2021 voimaantulleiden säännösten tarkoitus on parantaa vakuutuslaitosten kaikkien päätösten ymmärrettävyyttä ja vähentää näin mahdollista epätietoisuutta päätökseen johtaneen arvioinnin taustatekijöistä.

Toisin kuin kirjallisessa kysymyksessä esitetään, nämä lain säännökset ovat vakuutuslaitoksia velvoittavia, ja mainittuja muotovaatimuksia on noudatettava. Lakimuutoksia koskevassa HE:ssä 213/2020 on todettu myös se, että lakimuutoksilla ei ole vaikutusta julkista valtaa käyttävän virkavastuuseen. On yksiselitteistä, että vakuutuslaitos julkisen hallintotehtävän hoitajana antaa päätöksen ja vastaa antamastaan päätöksestä. Lisäksi kaikkia päätöksentekoon osallistuvia koskee muualla laissa säädetty virkavastuu.

Käytännössä lain voimaantulo on johtanut niihin välittömiin muutoksiin lääketieteellisten asiantuntijamerkintöjen laatimisessa, mitä laeilta odotettiin. Havaintojen ja vakuutuslaitoksilta saadun selvityksen mukaan on 1.7.2021 jälkeen saatuihin lääketieteellisiin selvityksiin otettu kantaa lain edellyttämällä tavalla. Vakuutuslaitokset ovat sisäisessä koulutuksessaan korostaneet perusteluvelvollisuutta, ja perusteluiden yksityiskohtaisuus on parantunut.

Koska tässä vaiheessa lakimuutoksen laajemmista vaikutuksista ei kuitenkaan ole saatavissa kokemuksiin perustuvaa tietoa, ministeriö jatkaa lakimuutoksen vaikutusten seuraamista saamansa kansalais- ja muun palautteen sekä selvityspyyntöjen avulla. Myös ministeriön kaudelle 3.5.2021 – 30.4.2024 asettamassa Vakuutuslääkäritoiminnan kehittämisen neuvottelukunnassa seurataan lakimuutoksen käytännön vaikutuksia.

Asiantuntijalääkäreiden tehtävä on tärkeä sosiaalivakuutusjärjestelmässä etuuden hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun, oikeusturvan toteutumisen ja etuusjärjestelmien kestävän rahoituksen kannalta. Asiantuntijalääkäreiden tehtävän tärkeys on ilmaistu myös eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa toistuvasti. On tärkeää huomata, että hoitavan lääkärin tehtävänä on antaa parasta mahdollista hoitoa. Hänen tehtävänsä ei ole arvioida hoitamansa potilaan terveydentilaa syy-yhteyskysymyksenä suhteessa minkään etuuslainsäädännön asettamiin vaatimuksiin. Olisi kuitenkin hyödyllistä, mikäli hoitavat lääkärit tuntisivat eri etuuksia koskevan lainsäädännön periaatteita. Ministeriö hakee keinoja, joilla pystyttäisiin lisäämään lääkärikunnan koulutusta ja edistää heidän osaamistaan sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä. Koko lääkärikuntaa koskevalla koulutuksella olisi mahdollista lisätä ymmärrystä lainsäädännöstä ja etuuksien perusteista.

Vakuutuslaitoksia koskevaan lainsäädäntöön on tehty viime vuosina useita muutoksia, joiden vaikutuksia seurataan ja lainsäädännön jatkomuutostarpeita arvioidaan tarpeen mukaan.

Helsingissä 25.10.2021

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen